BEELDVORMING & REPRESENTATIE

12/01/2023 – SEBASTIAN VAN HOECK

DOELSTELLING

> Dekolonisatie

> Partnerschappen

> Racisme & Vooroordelen

> Beeldvorming & Representatie

= Complexiteit en gelaagdheid van beeldvorming begrijpen

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

OVERZICHT

1. Dekolonisatie principes
2. Anti-racisme
3. Beeldvorming & framing
4. Vragen

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

OTZELBERGER (2018)

» *The colonial world order has never actually had the rupture it is believed to have had in the 1960s. It seems a bit like a zombie wrongly believed to be dead that continues to haunt the living world, including – and perhaps especially so – the world of international development".*

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

DEKOLONISATIE PRINCIPES

1. Ontwikkeling als complex proces
2. Van hulp naar eerlijke samenwerking
3. Lange termijn aanpak en netwerking
4. Ownership
5. Kennisproductie
6. Shift naar kritisch wereldburgerschap
7. Anti-racisme

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

OVERZICHT

1. Dekolonisatie principes
2. Anti-racisme
3. Beeldvorming & framing
4. Vragen

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

DEFENITIE

» Collectief

» Onzichtbaar

» Onbewust

» Vooroordelen

+ Machtsrelatie

= nadelen

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Structureel Racisme in de gezondheidszorg?

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

RACE-CONSCIOUS APPROACH TO HEALTH-CARE

» Focuses on racial discrimination and racism as central issues, in contrast to the race-based approach.

» Race-conscious medicine as an alternative approach that emphasizes racism, rather than biological race, as a key determinant of illness and health, encouraging providers to focus only on the most relevant data to mitigate health inequities".

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

GEZONDHEIDZORG

» Pijn bestrijding

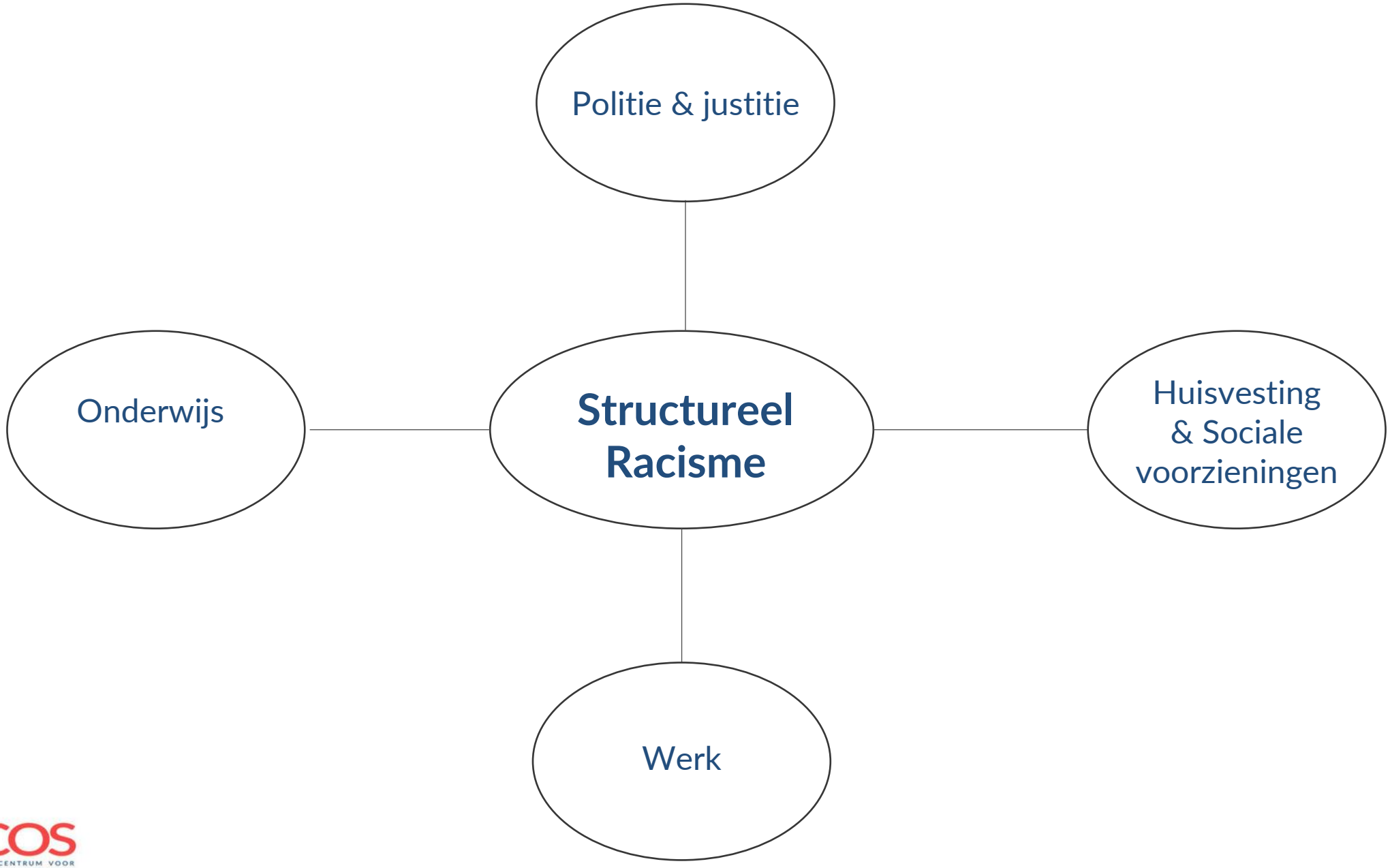
» Kleur van pleisters

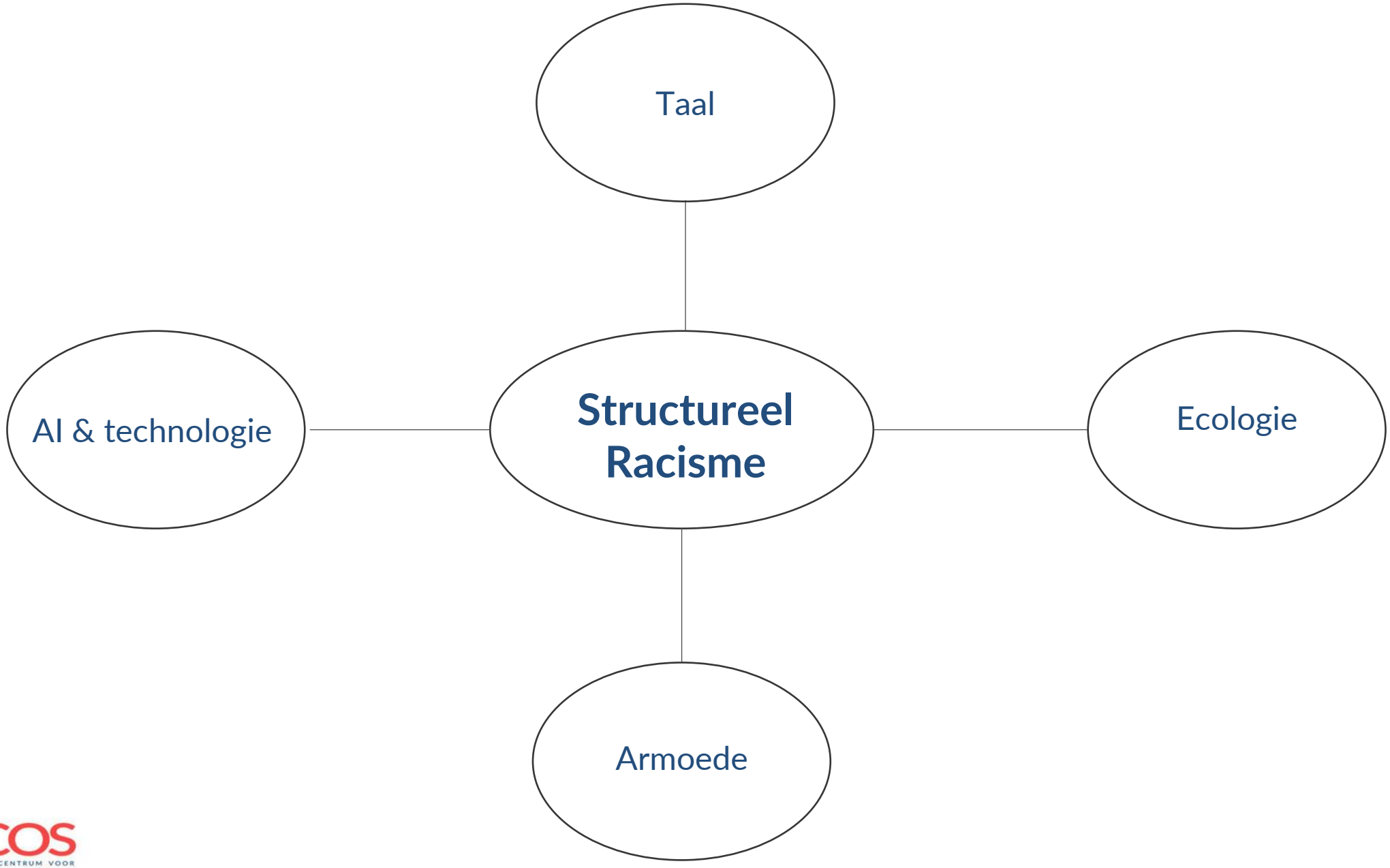
UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

GEZONDHEID

- Racisme schaadt de gezondheid en ontwikkeling
  - Negatief zelfbeeld
  - Toekomstperspectief
  - Afstand van samenleving
  - Depressie

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Politie & justitie
Onderwijs
Structureel Racisme
Huisvesting & Sociale voorzieningen
Werk

Taal
AI & technologie
Structureel Racisme
Ecologie
Armoede

MAAK EEN ONDERSCHEID IN:

- **Interpersoonlijk racisme**
  - Bewust vooroordelen, discriminatie door een individu op basis van ras
  - Scheldwoorden bvb
- **Institutioneel & structureel racisme**
  - Diepe, onbewuste en structurele vormen die racisme heeft aangenomen in uiteenlopende maatschappelijke domeinen
  - Beleid dat beter werkt voor een bepaalde groep dan voor anderen - **DOEL**

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

TOEGEPAST

» Stereotypen zitten in ons

» Een overschatting van onze rol

» Onderschatting van hen

» Onbewust superioriteitsdenken

» Lagere & dubbele standaarden

» Wij als norm + wit is géén ras of kleur

» + Freire = minderwaardigheidscomplex

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

OORSPRONG

» Zit verankerd in een markt logica

» 15de eeuw – expansie Europa – slavernij

» Europeanen maakten géén misbruik van mensen omdat ze racistisch waren

» **Maar net het omgekeerde: er was racisme nodig om slavernij, onderdrukking te kunnen rechtvaardigen**

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

OORSPRONG

» Gevaar van '***human nature***' - Darwinistische theorie

» Natuurlijke neiging tot dominantie

» Het economisch systeem wordt gezien als een instrument zonder vooroordeel

» **Maar beslissing van de markt om goedkope arbeidskrachten te bemachtigen**

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

NEOKOLONIALISME

» **We zien dezelfde irrationele argumenten vandaag wanneer we kijken naar moderne slavernij**

» **Nog nooit zoveel slaven in de geschiedenis als vandaag**

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

NEOKOLONIALISME

» Kinderarbeid

» Mijn bedrijven

» Cobalt

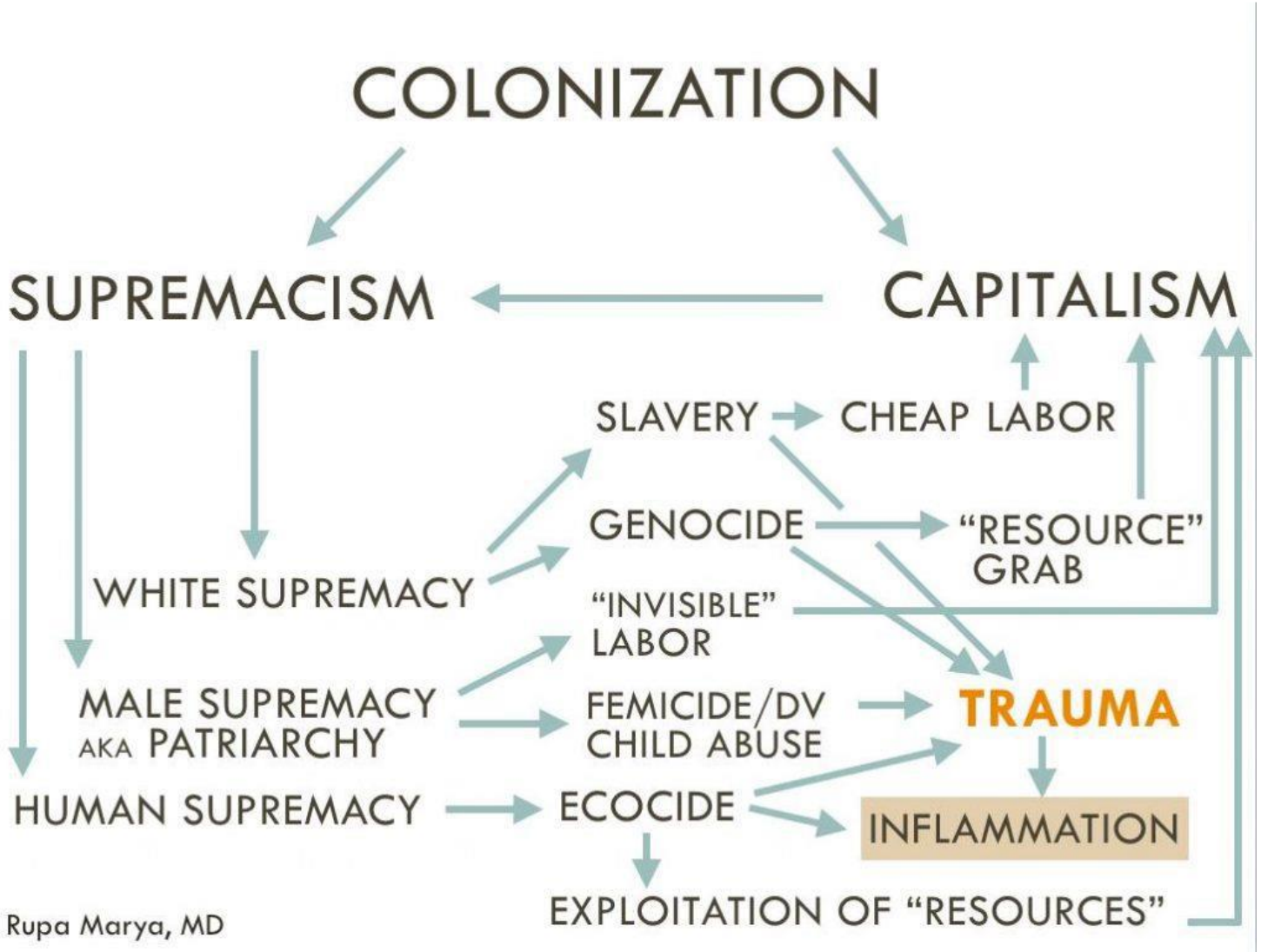
» Coffee

» Quinoa

» etc

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

DEKOLONISATIE?

VOOROORDELEN

» Black doll vs. White doll

» Bewuste en onbewuste stereotypen tegenover

» Armoede; Etniciteit; Gender; Religie

» ERKEN DIT – voorbeeld Cornel West

» *“Even I have white supramacy in my body” – Dr. Cornel West*

» *Witte mensen zijn opgegroeid zijn met een diep geïnternaliseerd gevoel van superioriteit waarvan ze zichzelf niet bewust zijn of dat ze niet toegeven*

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

VOOROORDELEN

- Kan je niet ontkennen – diep ingebakken – onbewuste beelden blijven
  - Zwart = gevaarlijk; migranten = criminelen; Armoede = eigen schuld
  - Wit = neutraal = goed
  - *Otherring*: we are the norm and other are others
  - Beeldvorming, media, films

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

IK BEN GÉÉN RACIST?

» JA. Oncomfortabel - Laat reflectie toe

“Doordat ik als witte man geboren ben en opgevoed in deze maatschappij, heb ik deels racistisch wereldbeeld, vooroordelen, en gedrag. Bovendien voordelen gekend van dit systeem.”

» White fragility?

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

WHITE FRAGILITY

» We zijn zeer *'broos' en 'verkrampt'* rond ras
  » Nemen het snel persoonlijk
  » Snel in aanval, boos
  » Snel gekwetst

» Verkramptheid maakt elk gezond gesprek over racisme onmogelijk + krachtig middel om bastions in stand te houden

» Voorbeelden

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

OVERZICHT

1. Dekolonisatie principes
2. Anti-racisme
3. Beeldvorming & framing
4. Vragen

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

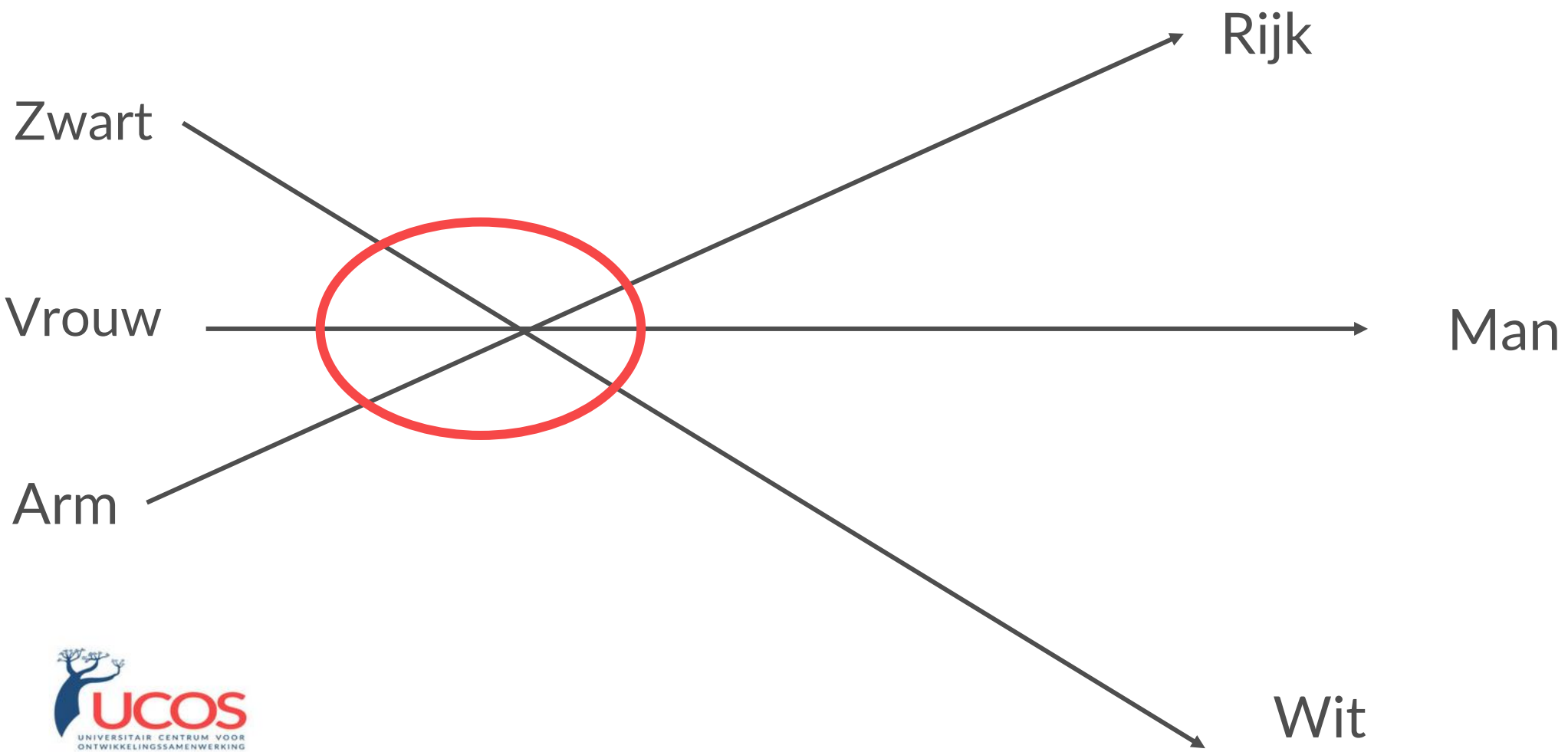
TAAL

» Words become Worlds
  » Blank vs. Zwart? Allochtoon; Mensen van kleur; Kleurlingen

» Voorbije mooie beleidspapers
» Gezamelijke woordenlijst opstellen
» Representatie website, berichten sociale media en folders
» Alles kritisch in vraag stellen – bij onszelf en anderen
» Safe spaces

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

INTERSECTIONALITEIT

INTERSECTIONALITEIT

» Kruispunt denken – Niet optellen – Verweven

» ALTIJD huiskleur + X

» Discriminatie en onderdrukking op grond van meerdere factoren

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

FRAMING

» *Framen* is het selecteren van onderwerpen, woorden en beelden die bepaalde gevoelens, waarden en ideeën teweegbrengen

» Een samenhangend verhaal rond een cultureel thema

» Manifesteert zich via: stereotypen, emoties, metaforen

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

WELKE FRAMES ZIJN ER?

» 9 mogelijke frames om naar **armoede/gezondheidszorg** te kijken
  » Wie of wat is de oorzaak
  » Hoe moeten we het oplossen
  » Vanuit welke waarde of morele overtuiging

» Opzet: bewust zijn van deze frames, we gebruiken ze allemaal

» Mogelijks: re-framing

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

WELKE FRAMES ZIJN ER?

1. Het onschuldige slachtoffer
2. The chain of being
3. Schuld & boete
4. Vooruitgang
5. Sociale rechtvaardigheid
6. Ieder voor zich
7. Naderend onheil
8. Corrupte dictator
9. De Global Village

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

VOORUITGANG

- **Probleem**: armoede is gebrek aan vooruitgang en ontwikkeling
- **Oorzaak**: landen blijven achter omdat hun economie, **gezondheidszorg**, onderwijs, etc onvoldoende zijn ontwikkeld
- **Gevolg**: laag onderwijsniveau, lage inkomens, lage levensverwachting, armoede
- **Morele basis**: modernisering leidt tot een beter leven voor iedereen
- **Oplossing**: economische groei, directe armoedebestrijding, technologie, SDGs, etc

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

NADEREND ONHEIL

- **Probleem**: armoede bedreigt de veiligheid, stabiliteit en welvaart in onze samenleving
- **Oorzaak**: armoede leidt tot grensoverschrijdende conflicten, verspreiding van ziektes, vluchtelingenstromen, terrorisme
- **Gevolg**: rijke landen worden bedreigd door problemen uit ontwikkelingslanden
- **Morele basis**: mensen hebben recht op bescherming tegen gevaar
- **Oplossing**: gevolgen van armoede buiten de deur houden; of armoede (en onveiligheid) bestrijden

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

DE GLOBAL VILLAGE

- **Probleem**: armoede ondermijnt een duurzame toekomst voor iedereen
- **Oorzaak**: in een globaliserende wereld worden we steeds meer geraakt door grensoverschrijdende problemen
- **Gevolg**: Armen betalen de zwaarste tol; armoede bemoeilijkt het oplossen van mondiale problemen
- **Morele basis**: we zijn samen verantwoordelijk voor een duurzame toekomst
- **Oplossing**: samen aanpakken van mondiale problemen; internationale verdragen, ‘duurzaam’ gedrag

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

SOCIALE RECHTVAARDIGHEID

- **Probleem**: armoede is onrechtvaardigheid en ongelijkheid
- **Oorzaak**: armen worden uitgesloten en missen kansen en mogelijkheden om in hun bestaan te voorzien en volwaardig mee te doen
- **Gevolg**: materieel en immaterieel lijden, uitsluiting, schaamte en vernedering
- **Morele basis**: alle mensen zijn gelijkwaardig en iedereen verdient vrijheid, kansen en respect
- **Oplossing**: strijd voor gelijke rechten, eerlijker verdeling van welvaart, betere kansen

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

HET ONSCHULDIGE SLACHTOFFER

» **Probleem**: armoede is een tragedie met onschuldige slachtoffers

» **Oorzaak**: omstandigheden buiten de schuld van de armen

» **Gevolg**: menselijk lijden door honger, ziektes, gebrek

» **Morele basis**: de plicht van rijken om armen te helpen

» **Oplossing**: rijken landen/mensen delen hun welvaart met arme landen/mensen

» Witte mensen?

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

SCHULD & BOETE

- **Probleem**: de rijke wereld brengt de arme wereld schade toe
- **Oorzaak**: gedrag van rijke landen (kolonialisme, uitbuiting, multinationals)
- **Gevolg**: arme landen zitten structureel in een achterstandspositie
- **Morele basis**: verantwoordelijk omgaan met macht en rijkdom
- **Oplossing**: rijke landen moeten hun gedrag veranderen en zorgen voor de slachtoffers die ze zelf gemaakt hebben

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

BOTSENDE FRAMES ZIJN MOGELIJK

» Wees bewust en consistent

» Re-framen waar noodzakelijk

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

VOOR JEZELF?

» Welke frame gebruik ik voor motivering van mijn werk?

» White saviourism – moral obligation to save or rescue people in the global south

» Reinforces superiority & paternalism

» Sending health professionals without considering local context or capacity

» Promoting a narrow, Wester-centric model of health care

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

COMMUNICATIE CHECKLIST (1)

- **Waardigheid**
  - Arm vs. straatarm?
  - Verkleinwoorden?

- **Gelijkwaardigheid**
  - Tegenstelling ‘wij’ & ‘zij’
  - Capaciteit partnerorganisatie benadrukken
  - Stereotypen doorprikken

- **Hun stem**
  - Directe communicatie, het draait om hen

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

COMMUNICATIE CHECKLIST (2)

- **Actieve samenwerkingspartner**
  - Initiatief bij hen
  - Eigenaarschap

- **Realistisch & genuanceerd**
  - Wat zijn de resultaten, zonder te verbloemen en overdrijven

- **Gedachte-experiment**
  - Draai het om. Zou je blij zijn als er over jou zo gecommuniceerd zou worden

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

BEELDVORMING PRINCIPES

1. **Doorzetting van dekolonisatie & anti-racisme principes**
2. **Let op voor Poverty porn**
   - » Armoede pornografie: zaken trekken die ons en het thuisfront shockeren
   - » Trek net zaken die het klassiek stereotype beeld van het arme, hulpeloze Globale Zuiden doorbreekt of zaken die je eigen stereotypen doorbrak
3. **Privacy:**
   - » "*It seems, the closer you get to the equator, the less privacy people have. It is not because I am poor and black, that you can simply take pictures of me*"
   - » Vraag aan iedereen toestemming als je een foto neemt
   - » Vraag opnieuw toestemming als je deze foto online wilt plaatsen
   - » Foto's van kinderen niet toegelaten zonder toestemming van de ouders

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

BEELDVORMING PRINCIPES

4. **Poverty porn vs. adembenemende natuur & dieren**
   - » Spanningsveld tussen de twee: waar zijn verhalen van vooruitgang, hoop, en gewone mensen
5. **Foto's van jezelf en je werk:**
   - » Wees voorzichtig met het witte redderssyndroom
   - » Jezelf in centrum van de foto? Kritisch je eigen intentie in vraag stellen
   - » Stel lokale helden centraal
   - » Stel waardigheid voorop

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

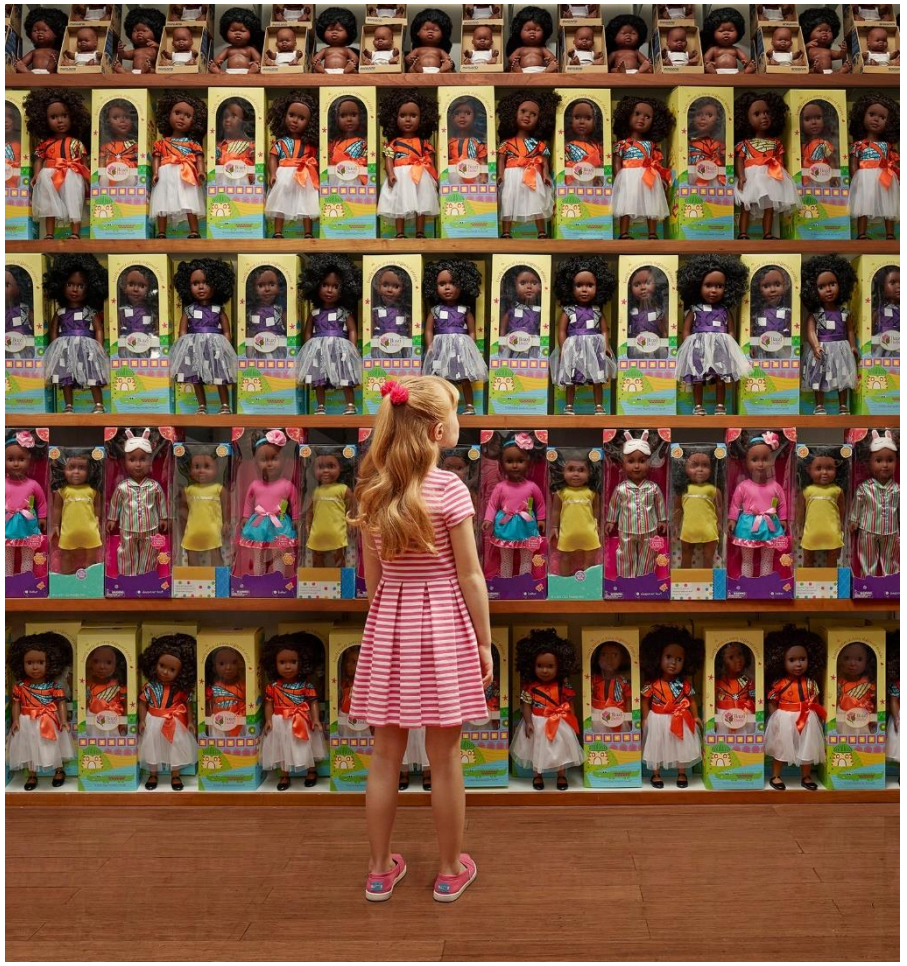

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

OVERZICHT

1. Dekolonisatie principes
2. Anti-racisme
3. Beeldvorming & framing
4. Vragen

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

ONGEMAKKELIJK/GEVOELIG THEMA

Het is een privilege om jezelf te onderwijzen in racisme, dekolonisatie, kritische wereldburgerschap ipv. onderdrukking mee te maken

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

MEER INFORMATIE?

sebastian.vanhoeck@gmail.com

UCOS
UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING